

γυρεύουνε τὰ παιδιά δὸν Κρήτ. Γυρεύει τὰ δικά του χτήματα καὶ ἀφίνει τὰ δικά μας Πάτμ. Δὲ τ-τὸ γυρεύουν τ-τὸ παιδί (δὲν φροντίζουν διὰ τὴν ὑγείαν του) Κάρπ. Τώρα πωὸς θὰ βρεθῇ νὰ μὲ 'υρέψ'! Λεῦκ. 'Η καρδιά μου τζὸ 'υρεύει τα (δὲν τὰ θέλω) Φάρασ. β) Μέσ., φροντίζω περὶ τῆς ὑγείας μου διὰ τῶν ἱατρῶν ἢ θεραπευτικοῦ μέσου, ἐπὶ πασχόντων τὰς φρένας ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς νόσου. Κάρπ. Κρήτ. Κύπρ. (Λεμεσ. κ.ά.) Σύμ.: 'Ἐγ-γυρεύεται (δὲν φροντίζει περὶ τῆς ὑγείας του) Σύμ. Νὰ 'υρευτῆς σὲ κανένα γιατρό, νὰ 'ῆς πῶς θέν-ν' ἀποκάμης Κάρπ. 'Ἐγυρεύτηκα 'ς οὐλ-λους τοὺς ἱατρούς, ἀμ-μὰ 'ἐμ-μον κάμαν τίποτε Κύπρ. Εἶδα κάεται τσ' 'ἐ βάει νὰ γυρευτῇ; Σύμ. 'Αν ἐγυρεύετον, 'ἐν ἐπεθάνισκεν Λεμεσ. Παρὰ τὸ μέσ. καὶ ἐνεργ. μετβ. (βλ. Γ. Χατζιδ., 'Ἐπιστ. 'Ἐπετ. Δ (1907 - 1908), 86 κ.ἐξ.) Ρόδ. Σύμ.: Τὶ διαλοοῦνται τσαὶ 'ἐ βάουν - νὰ τὸν - γυρέψουν; (τί σκέπτονται καὶ δὲν φροντίζουν διὰ τὴν θεραπείαν του, δι' ἱατρῶν ἢ δι' ἄλλων τρόπων;) Σύμ. 8) Φροντίζω διὰ λειτουργιῶν καὶ παρακλήσεων ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς νεκροῦ πού βρικολάκιασε Ρόδ. Σύμ.: 'Ἐπῆα g' ἐγυρέφα δὸν, γιατί εὐρίσκει δὸ δις νύχτες Σύμ.

γύρεψη ἡ, 'Αθῆν. Κεφαλλ. Κρήτ. Πελοπν. (Γαργαλ. Γορτυν. Δίβρ. Κυνοῦρ. Μάν. Ξηροκ.) Σύμ. 'ύρεψη Νάξ. ('Απύρανθ.) γύριψ' Μακεδ. (Σέρρ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ θέμ. τοῦ ἀορ. τοῦ ρ. γ υ ρ ε ύ ω.

1) 'Η ζήτησις ἐνθ' ἀν.: Δὲν ἔχει φέτο γύρεψη ἢ σταφίδα Κεφαλλ. 'Ἐφέτι δὲν ἔχουνε τὰ κριάτα 'ύρεψη καὶ σφάζουν ἀβέρτα οἱ χασάπηδες Νάξ. ('Απύρανθ.) Θὰ σαπίσουν ὅλες οἱ ντομάτες 'ς τὰ περιβόλια φέτος, δὲν ἔχουνε γύρεψη Πελοπν. (Κυνοῦρ.) 'Ἐν ἔχουν ἐφέτι γύρεψη δὰ μανδάρνια κι 'ὰ τζημιωθοῦν οἱ λεσπέρηδες (= γεωργοὶ) Σύμ. 'Ηκαμά του μιὰ γύρεψη Κρήτ. Συνών. γ υ ρ ε μ α, 1) γ υ ρ ε μ α τ ι ᾶ, ζ ῆ τ η σ η, ψ ᾶ ξ ι μ ο. 2) 'Ανάγκη, ἔλλειψις οικονομικῶν πόρων Πελοπν. (Ξηροκ.): Φρ. Τὴ γύρεψή του νὰ 'χη, ἀφοῦ δὲ θέλει νὰ μπάσῃ ἀνθρωπο σπίτι της (ἀρά).

γυρέψιμο τό, ἐνιαχ. γκρέψιμο Καππ. ('Αραβάν.) κρέψιμα Καππ. (Μισθ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. τοῦ ἀορ. τοῦ ρ. γ υ ρ ε ύ ω.

Γ υ ρ ε ψ η 1, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἀν.

γυρεπούλης ἐπίθ. 'Ιθάκ. Κεφαλλ. Πελοπν. (Γορτυν.) — Ν. Πολιτ., Παροιμ., 4. 264. Θηλ. γυρεπούλω Κεφαλλ. Οὐδ. γυρεπούλικο Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ θέμ. τοῦ ἀορ. τοῦ ρ. γ υ ρ ε ύ ω καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ο ὅ λ η ς.

'Ο διαρκῶς ζητῶν, ὁ αἰτητικὸς ἐνθ' ἀν.: Ξέρεις τί γυρεπούλης εἶν' εὐκενός; Νὰ μὴ γαταλάβῃ πῶς ἔχεις κατὶ 'ς τὸ σπίτι σου! Κεφαλλ. Κ' ἡ γυναῖκα του ἔτσ' εἶναι κ' ἐκείνη, γυρεπούλω αὐτόθ. Γυρεπούλικο παιδί, ὅ,τι 'δῇ τὸ γυρεύει αὐτόθ. Πρόσεξέ τονε, γιατί εἶναι γυρεπούλης, μὴ λάχῃ καὶ σοῦ ζητήσῃ δανεικὰ 'Ιθάκ. || Γνωμ.

Τὴ φιλιὰ τοῦ γυρεπούλη | χάρισέ του την, νὰ φύγῃ (ὁ δεχόμενος δῶρα ἀπὸ αἰτητικὸν ἐνοχλεῖται διαρκῶς παρ' αὐτοῦ δι' ἀνταπόδοσιν) Ν. Πολιτ., Παροιμ., 4. 264

Τὴ φιλιὰ τοῦ γυρεπούλη | μὴν τὴ πεθυμᾷς ποτέ σου (συνών. μὲ τὸ προηγούμεν.) Πελοπν. (Γορτυν.) 'Α θές νὰ δὸν ξεφορτωθῇς τὸ γυρεπούλη, μήτε καὶ τσι φλοῦδες ἀπ' τ' ἀγούρια πού πετᾷς νὰ μὴ δὸν δώσης (συνών. μὲ τὸ προηγούμεν.) Κεφαλλ.

γύρη ἡ, 'Ηπ. (Μαργαρίτ.) 'ύρη Λευκ. Μεγανῆς. γύρος ὁ, Κίμωλ. γύρους Στερελλ. (Φθιώτ.)

Τὸ ἀρχ. οὖς. γ ὅ ρ ι ς.

'Η γύρις τῶν ἀνθέων ἐνθ' ἀν.: Τὸ μελίσσι πάει ὅσο θέλεις μακριά, ἀν εἶναι νὰ 'βρῇ τὴν 'ύρη πού τὴ χρειάζεται Μεγανῆς. Μαζεύ' ἡ μέλ'σσα γύρους ἀπὸν διάφουρα λιλοῦδια κι τὴ φκεῖάν' τὴν κινήθρα Στερελλ. (Φθιώτ.). Συνών. θ ρ ο φ ὁ ς, κ ῆ ρ ι θ α ς, τ ρ ο φ ῆ.

γυρητέο τό, Μύκ.

Ἐκ τοῦ ρ. γ υ ρ ῖ ζ ω, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ γ υ ρ ῖ ω καὶ κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἄλλα ρηματικὰ παράγωγα εἰς -τ ε ῖ ὁ, ὡς πα ρ α κ α λ ε τ ε ῖ ὁ, πα ρ α μ ι λ η τ ε ῖ ὁ, πα ρ α τ η ρ η τ ε ῖ ὁ, φ α φ λ α τ ε ῖ ὁ κ.ά.

Τὸ περιφέρεσθαι διαρκῶς: 'Ἰδὲ γυρητέο πού τό 'εις αὐτὶς τίς μέρες! 'Ολο γυρίζεις. Συνών. γ υ ρ ῖ ὁ 1.

γυρί τό, 'Ανδρ. (Κόρθ.) 'Αστυπ. Κάρπ. Κρήτ. ('Α-χεντρ. Κίς. Σέλιν. κ.ά.) Κύθν. Κῶς Μεγίστ. Πελοπν. ('Ηλ. Πάτρ. Πύργ.) Ρόδ. Σίφν. Στερελλ. (Μεσολόγγ.) Σύμ. 'υρί Κάρπ. ('Ελυμπ.) Κάσ. Νίσυρ. Σύμ. Τῆλ. 'ερί Κάρπ. γυρίν Κύπρ. (Καλοπαναγιώτ. Μουτουλ. Πάφ. Πεδουλ. Πρόδρομ. κ.ά.) Λυκ. (Λιβύσσ.) 'υρίν Κύπρ. γερὶν Πόντ. (Χαλδ.) γύρι Πελοπν. ('Ανδρίτσ. Στεμν.) 'υρί Πελοπν. (Γαργαλ. Κοπανάκ.) νγύρι Καλαβρ. (Μπόβ.) Πληθ. 'υρτζιά Κάρπ. Κάσ. 'ρτζιά Κάρπ.

'Υποκορ. τοῦ οὖς. γ ὅ ρ ο ς. Οἱ τύπ. γ υ ρ ῖ ν καὶ γ ὅ ρ ι ν καὶ Βυζαντ. Πβ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 498 «λιβάδιον παράκειται γύριν ἀγροικῇ φωνῇ καλούμενον» Θεοφάν. Συνεχ., 181.

1) 'Ο γύρος, ὁ κύκλος, τὸ περίγραμμα Κρήτ. (Κίς. Σέλιν. κ.ά.) Πελοπν. ('Ανδρίτσ. 'Ηλ. Πύργ. Στεμν.): Τὸ γυρί τοῦ καπέλου Κίς. Σέλιν. 'Σ τὸ γυρί τσῆ σκάφης ἔχουνε ἀπομείνει τριμμίδια (= τρίμματα ζύμης) Κίς. || 'Ἀσμ.

Κ' ἡ τρίτη ἡ καλύτερη τὸν ἥλιο συνοριάζει

καὶ τὰ φλοριά γυριάζει,

τὰ γύριασ', ἐξεγύριασε, ἐννιὰ γυριά τὰ κάνει

καὶ 'ς τὸ λαιμὸ τὰ βάνει

'Ηλ. Πύργ. β) 'Η στεφάνη τῆς ἀλιευτικῆς ἀπόχης Στερελλ. (Μεσολόγγ.) γ) 'Ο περὶ τὸν σωρὸν τοῦ λιχμισθέντος σίτου χαραχθεὶς κύκλος Κρήτ. ('Αχεντρ.): Ψηλὰ τό 'σασες τὸ γυρί. δ) Τὸ περὶ τοὺς λίθους τοῦ ἀνεμομύλου ξύλινον προστατευτικὸν φράγμα Κάρπ. ('Ελυμπ. κ.ά.): Τὰ 'ερίά τοῦ μύλου Κάρπ. Συνών. γ ὅ ρ α 4 β. ε) Τὸ περὶ τὸν χειρόμυλον κυκλικὸν ἐκ πηλοῦ μικρὸν περιτείχισμα πρὸς συγκράτησιν τοῦ διασκορπιζομένου ἀλεύρου Κάρπ. ('Ελυμπ. κ.ά.) στ) Μικρὸς ἀγρὸς περιβαλλόμενος διὰ μανδροτοίχου Κάσ.: Νὰ εἶχεν ἓνα μικρὸ 'υρί ἐκεῖ. ζ) Τὸ διαχώρισμα μάνδρας ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἀπομονοῦνται τὰ μικρὰ ζῶα τοῦ ποιμνίου Πόντ. (Χαλδ.) η) Τὸ περὶ τὴν ἐστίαν τῆς οἰκίας ἐλαφρῶς ὑψούμενον λίθινον θωράκιον Κάρπ.: Πᾶμε 'ς τὸ 'υρί κοντὰ νὰ βράσωμε (= νὰ θερμανθῶμεν) θ) Μετὰ ἡ καὶ ἄνευ τῆς προθ. ἀ π ὁ ἐπιρρηματ., πέριξ Καλαβρ. (Μπόβ.) Κύπρ.: 'Ἀσμ.

'Ονταν νὰ μπῶ 'ς τὴν ἐκκληθάν, θωρῶ τὸν-γεναικίτην, θωρῶ τες οὐλές 'πού γυρίν τῶν τὸ λεχνόν μου λείπει (τὸ λεχνόν = τὸ λιγνόν, ἡ ὥραια) Κύπρ.

'Ἐν γενομᾶμαι μαναχή, | τ' ἔχω δώδεκα 'ποστόλοι νγύρι - νγύρι τοῦ σπιτίου, | νάκα - νάκα τοῦ παιδίου (δὲν κοιμοῦμαι μοναχή, διότι ἔχω τοὺς δώδεκα 'Αποστόλους γύρω - γύρω ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ ἀπὸ τὴν κούνια τοῦ παιδιοῦ)